

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 7 stycznia 2020 r.

Pozycja 21

POSTANOWIENIE z dnia 29 października 2019 r. Sygn. akt Ts 92/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.D. w sprawie zgodności:

- 1) art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239) z art. 2 oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753) z art. 2 Konstytucji oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,
- 3) art. 17 ust. 11 ustawy wymienionej w punkcie 1 niniejszego postanowienia w związku z § 5 rozporządzenia wymienionego w punkcie 2 z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 czerwca 2019 r. (data nadania) A.D. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez adwokata z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Postanowieniem z 10 lipca 2014 r. (znak [...]) Wojewoda (dalej: Wojewoda) nałożył na skarżącą grzywnę w wysokości 420 zł i wezwał do jej uiszczenia w terminie do 30 września 2014 r. Jednocześnie wezwał skarżącą do poddania małoletniej córki obowiązkowym szczepieniom przeciwko: błonicy, tężcowi, krztuścowi, *haemophilus influenzae* typu B oraz wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.

Wojewoda ocenił, że nałożony na skarżącą obowiązek wynikał wprost z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013 r. poz. 947, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych). Jednocześnie uznał, że dolegliwość finansowa polegająca na konieczności uiszczenia grzywny powinna stanowić istotny bodziec skłaniający skarżącą do wykonania wskazanego wyżej obowiązku.

Skarżąca odwołała się od postanowienia Wojewody do Ministra Zdrowia (dalej: Minister), który postanowieniem z 12 sierpnia 2015 r. (znak: [...]) utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. Zdaniem Ministra postępowanie egzekucyjne w niniejszej sprawie było prowadzone w sposób prawidłowy. Wskazał, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec skarżącej zostało poprzedzone doręczeniem jej upomnienia z 18 grudnia 2013 r. wystawionego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w O. Minister stwierdził również, że wykaz obowiązkowych szczepień ochronnych i grupy osób, które są zobowiązane do poddania się tym szczepieniom, zostały określone w art. 17 ust. 1 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1086, ze zm.; dalej: rozporządzenie). Minister wskazał, że szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *haemophilus influenzae* typu B oraz wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, zgodnie z § 2 pkt 1, 3, 5, 11, 12 rozporządzenia są objęte obowiązkiem szczepień ochronnych.

Skarżąca od powyższego postanowienia złożyła skargę, którą w wyroku z 27 października 2016 r. (sygn. akt [...]) oddalił Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. (dalej: WSA). Następnie Naczelny Sąd Administracyjny (dalej: NSA) w wyroku z 26 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił skargę kasacyjną skarżącej od wyroku sądu pierwszej instancji.

Zaskarżone przepisy – zdaniem skarżącej – naruszają prawo do prywatności oraz prawo do decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47 Konstytucji). Stwierdziła ona, że art. 68 ust. 4 Konstytucji nie przesądza, czy środki zwalczania chorób epidemicznych powinny być stosowane na zasadzie dobrowolności czy też przymusu leczniczego. W ocenie skarżącej ograniczenie powyższych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, konieczności oraz nie nastąpiło na podstawie ustawy.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 18 lipca 2019 r. wezwano skarżącą do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez sprecyzowanie, czy w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia prawa do prywatności, czy też prawa do decydowania o swoim życiu osobistym oraz uzasadnienie, w jaki sposób wskazane konstytucyjne prawo skarżącej zostało naruszone. Została również zobowiązana do wyjaśnienia, które brzmienie zaskarżonych przepisów jest kwestionowane. Wezwana została ponadto do doręczenia: 1) sześciu egzemplarzy pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym; 2) odpisu albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika wyroku NSA z 26 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) oraz wyroku WSA z 27 października 2016 r. (sygn. akt [...]) wraz z pięcioma kopiami; 3) oryginału albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika: postanowienia Wojewody z 10 lipca 2014 r. (znak: [...]) wraz z pięcioma kopiami, postanowienia Ministra z 12 sierpnia 2015 r. (znak: [...]) wraz z pięcioma kopiami. Skarżącą zobowiązano również do udokumentowania daty doręczenia wyroku NSA z 26 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]).

Skarżąca usunęła braki w ustawowym terminie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził adwokat, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 26 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi, zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, gdyż powyższe orzeczenie, wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącej 15 marca 2019 r., a skargę złożyła w Trybunale 14 czerwca 2019 r. (data nadania).

2.4. Przedmiotem skargi jest art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b, art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych), § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753; dalej: rozporządzenie) oraz art. 17 ust. 1 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych w związku z § 5 rozporządzenia. Powyższe przepisy statuują obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym.

2.5. Trybunał stwierdza, że wydane w stosunku do skarżącej postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wypełnienia obowiązków nie jest oparte wprost na wyżej wymienionych przepisach. Należy jednak zauważyć, że skarżąca kwestionuje obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym, który wynika z ustawy. W zakresie tego obowiązku wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie jest poprzedzone wydaniem decyzji przez organ administracji publicznej. W konsekwencji skarżąca nie ma możliwości uzyskania ostatecznego orzeczenia, wydanego w jej indywidualnej sprawie, którego podstawą prawną byłyby kwestionowane przepisy.

2.6. Zakwestionowanym w skardze przepisom skarżąca zarzuciła naruszenie prawa do prywatności oraz prawa do decydowania o swoim życiu osobistym.

2.7. Skarżąca wskazała, w jaki sposób – jej zdaniem – zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powyższe prawa. Zarzuciła bowiem, że wyłączają one możliwość podjęcia decyzji o odmowie przez osoby obowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom albo ich opiekunów prawnych lub faktycznych. Podniosła, że ograniczenie wyżej wymienionych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, gdyż obowiązkowe szczepienia ochronne są zabiegiem medycznym obciążonym znacznym ryzykiem. Jednocześnie wskazała na brak specjalnego funduszu, wypłacającego odszkodowania dla osób dotkniętych niepożądanymi odczynami poszczepiennymi. Skarżąca stwierdziła też, że występujące w niniejszej sprawie ograniczenie praw konstytucyjnych nie jest konieczne. W tym zakresie powołała się na przykłady innych państw, które zniosły obowiązek szczepień. Zdaniem skarżącej przedmiotowe ograniczenie nie nastąpiło na podstawie ustawy, gdyż ilość dawek poszczególnych szczepionek, jak również lata i miesiące, w których należy podać szczepionkę, wynika z Programu Szczepień Ochronnych, będącego corocznym komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

3. W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącą zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.